

บทที่ 3 แนวการเขียน

By some queer irony, a writer from the New World in an era when Americans were preoccupied with ever widening frontiers and material things—arrived upon the scene of the Old World to set the house of fiction in order. To this Henry James dedicated the whole of his life. He became, in his time—and reaching over into ours the first great theorist and scholar in the art which he himself practiced with such distinction.

Leon Edel

The Untried Years : 1843-1870

แนวการเขียน

แนวการเขียนของ เฮนรี เจมส์ สามารถแบ่งได้เป็นสามช่วงตามลักษณะของเรื่องและแก่นเรื่องที่เจมส์ใช้ในงานเขียน ดังนี้

ในช่วงปี ค.ศ. 1875-1881 หรือช่วงแรก ๆ ที่ เฮนรี เจมส์ เขียนนวนิยาย เขาใช้แก่นเรื่องนานาชาติในงานเขียนโดยแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมแบบยุโรปและแบบอเมริกัน ในช่วงนี้แนวการเขียนของ เฮนรี เจมส์ ยังเป็นแบบเรียบง่าย โครงเรื่องและภาษาที่ใช้ไม่ซับซ้อนไม่ว่าจะเป็น *Roderick Hudson* (ค.ศ. 1875) *The American* (ค.ศ. 1877) *Daisy Miller* (ค.ศ. 1879) และ *The Portrait of a Lady* (ค.ศ. 1881) บรรดาตัวเอกในเรื่องเหล่านี้ล้วนแต่เป็นคนอเมริกันที่ชื่อบริสุทธิ์และอ่อนต่อโลก ผู้ต้องพ่ายแพ้ต่อบุคคลที่

มีชีวิตเจนจัดและมากด้วยประสบการณ์อย่างชาวยุโรปหรือชาวอเมริกัน ‘ผู้แปรพักตร์’ ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมยุโรป เฮนรี เจมส์ บรรจงสร้างเรื่องเหล่านี้ด้วยแนวการเขียนที่ประณีตงดงาม มีการวางโครงเรื่องอย่างประณีต ใช้ภาษาที่ขัดเกลาร้อยอย่างดีตามแบบของเขาโดยเฉพาะ และในการสร้างตัวละครไม่ว่าจะเป็น เดซี มิลเลอร์ (Daisy Miller) รอดเดอริค ฮัดสัน (Roderick Hudson) คริสโตเฟอร์ นิวแมน (Christopher Newman) หรือ อีซาเบล อาร์เชอร์ (Isabel Archer) เฮนรี เจมส์ ได้ใช้ประสบการณ์จริงในชีวิตของเขาที่เกิดจากการเฝ้าสังเกตผู้คนที่ได้พบเห็นจากโลกเก่าและโลกใหม่ ดังที่ ลีออน เอเดล กล่าวไว้เมื่อ เฮนรี เจมส์ เขียนถึงตัวละครอเมริกันในต่างแดนเหล่านี้ว่า

*When he began to record the history of the American abroad—the chronicles of the Daisy Millers and France Dossons, the Roderick Hudsons and Christopher Newmans he was reaching into his own authentic experience Henry James had placed himself on superior plane of observation, a wing over two worlds, the Old and the New.*¹

ในช่วงปี ค.ศ. 1885-1886 มีผลงานที่สำคัญของ เฮนรี เจมส์ ที่ควรกล่าวถึง คือ *The Bostonians* (ค.ศ. 1886) *The Princess Casamassima* (ค.ศ. 1886) และ *The Tragic Muse* (ค.ศ. 1889-1890) ในผลงานเหล่านี้ เฮนรี เจมส์ ไม่ได้ใช้แก่นเกี่ยวกับเรื่องความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมหรือวาทภาพชีวิตของผู้คนในวงสังคมชั้นสูงเหมือนช่วงแรก ๆ เขาใช้แนวการเขียนแบบใหม่ที่ใช้แก่นเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างคนและสังคม (*The Collision of the Individual and the*

¹ Leon Edel, *Henry James : The Untried Years (1843-1870)* (New York : Avon Books, 1978) 15.

Society) โอลีฟ แชนเซลเลอร์ (Olive Chancellor) ในเรื่อง *The Bostonians* เป็นสตรีนักปลุกระดมเรียกร้องสิทธิมนุษยชน เรื่อง *The Princess Casamassima* กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และเรื่องราวชีวิตของคนอังกฤษชั้นต่ำในกรุงลอนดอน นักวิจารณ์ส่วนใหญ่ยกย่องว่า *The Bostonians* เป็นงานเขียนที่แสดงให้เห็นภาพสังคมอเมริกันในช่วงปลายศตวรรษที่สิบเก้าที่คลั่งไคล้ในเรื่องการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน

ต่อมาในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1890-1895 เฮนรี เจมส์ ได้หันไปสนใจเรื่องการเขียนบทละคร ซึ่ง ลีออน เอเดล กล่าวว่า เป็นความพยายามที่ถูกโชคชะตาชักนำไปสู่ความล้มเหลว² เรื่องเริ่มต้นจากนักแสดงผู้หนึ่งชื่อ เอ็ดเวิร์ด คอมพ์ตัน (Edward Compton) ซึ่งมีภรรยาเป็นนักแสดงชาวอเมริกัน คอมพ์ตันได้เขียนจดหมายชักชวน เฮนรี เจมส์ ให้นำนวนิยายเรื่อง *The American* มาทำเป็นละครโดยจ่ายเงินล่วงหน้าให้ถึงสองร้อยห้าสิบปอนด์ เฮนรี เจมส์ เขียนจดหมายไปถึงเพื่อนหลายคนขอโทษที่เขาขอมพ่ายแพ้ต่อความเย้ายวนของวงการละครสมัยใหม่โดยให้เหตุผลว่าหนังสือขายไม่ดีนัก เขาจึงต้องการรายได้ซึ่งอาจจะได้จากละคร ละครเรื่อง *The American* เปิดแสดงที่เมืองเซาท์พอร์ต เมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1891 และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากผู้ชม ต่อมาเจมส์ได้ดัดแปลงบทละครโดยให้เรื่อง *The American* ฉบับที่เป็นละครจบลงอย่างมีความสุข หลังจากนั้นคอมพ์ตันก็ตัดสินใจนำเรื่อง *The American* ไปเปิดแสดงที่ลอนดอนแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จนัก แต่ถึงกระนั้นก็ตามเจมส์ก็ยังตั้งใจที่จะเอาชนะโดยการเขียนบทละครให้ประสบความสำเร็จเหมือนอย่างการเขียนนวนิยาย เขาเขียนบทละครอีกหลายเรื่อง เช่น *Disengaged* รวมทั้งดัดแปลง *Daisy Miller* ให้เป็นบทละครแต่ก็ไม่เคยนำไปแสดงที่ใดเลย เรื่องที่ทำให้เขาผิดหวังมาก คือ *Guy Domville* ซึ่งเขียนในปี ค.ศ. 1891 แต่นำมาทำเป็น

² Leon Edel ใช้คำว่า 'doomed to failure'

ละครในปี ค.ศ. 1893 *Guy Domville* ไม่ได้รับการต้อนรับจากผู้ชม ตรงกันข้ามกับละครของ ออสการ์ ไวลด์ (Oscar Wilde) ซึ่งมีคนดูล้นหลาม เฮนรี เจมส์ ปวดร้าวจนใจมากเพราะคิดว่าไม่มีใครนิยมผลงานของเขาแล้ว หลังจากนั้นความสนใจในเรื่องละครของเขาก็จบสิ้นลง ในหนังสือชีวประวัติของ เฮนรี เจมส์ ชื่อ *Henry James and His World* ผู้เขียนคือ ศาสตราจารย์ แฮรี ที มัวร์ (Harry T. Moore) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า ‘เฮนรี เจมส์ ขณะนั้นอยู่ในวัยห้าสิบปีแล้ว ถ้าเป็นคนอื่นที่ได้รับความผิดหวัง ชมชื่น เช่นนี้ก็อาจท้อแท้และสิ้นหวังไปแล้ว แต่ เฮนรี เจมส์ สามารถเผชิญหน้ากับความผิดหวังและผงาดขึ้นมาใหม่ได้’ ถ้า เฮนรี เจมส์ สิ้นหวังและวางมือจากการเขียนคงจะไม่มีผลงานดี ๆ ประดับไว้ในวรรณกรรมอเมริกัน แต่การที่ เฮนรี เจมส์ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับละครก็นับว่ามีผลดีอย่างยิ่งเพราะเขาได้นำเอาประสบการณ์ด้านละครมาปรับใช้กับการเขียนนวนิยาย ซึ่งส่งผลให้งานเขียนของเขาประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ดังที่ ดี ดับเบิลยู เจฟเฟอร์สัน (D. W. Jefferson) กล่าวไว้ว่า

*The failure of Guy Domville was a fortunate crisis in that it led to a renewal of his aspiration and powers as a novelist; and in the period that followed his methods reached their final maturity.*³

ในช่วงปลายศตวรรษที่สิบเก้า เฮนรี เจมส์ เสนอแนวการเขียนที่ใช้ศิลปะที่ละเอียดอ่อน มีความลึกซึ้งและซับซ้อนยิ่งขึ้น นวนิยายที่สำคัญในช่วงนี้ ได้แก่ *What Maisie Knew* (ค.ศ.1897) เป็นเรื่องของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางชีวิตแต่งงานที่ราวฉานของพ่อแม่ที่หย่าขาดจากกันและไปแต่งงานใหม่ทั้งคู่ *The Turn of the Screw* (ค.ศ. 1898) เป็นเรื่องของเด็กชายหญิงคู่หนึ่งซึ่งอยู่ในความดูแลของครูผู้ดูแลซึ่งมีจิตใจที่วิปริตและเก็บกด เรื่องนี้ เฮนรี เจมส์ ได้ใช้หลักจิตวิทยาวิเคราะห์

³ D.W. Jefferson, *Henry James* (London : Oliver and Boyd, 1960) 69.

ให้เห็นถึงผลกระทบในจิตใจของเด็กซึ่งเกิดจากการถูกบีบคั้นที่ได้รับจากผู้ใหญ่ผู้มีจิตใจผิดปกติ การบีบคั้นนั้นเสมือนกับการใช้ตะปูเกลียวดอกเข้าไปในเนื้อไม้อ่อน ๆ ซึ่งมีแต่จะทำให้เนื้อไม้นั้นฉีกขาด ฉันทก็ฉันทนั้น เด็ก ๆ ที่ไร้เดียงสาทั้งคู่อ้อมไม่สามารถทนต่อความกดดันเช่นนี้ได้ ดังนั้น เรื่องจึงลงเอยอย่างน่าเศร้าและเป็นอุทรากรรมแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี จากแนวการเขียนแบบนี้ทำให้ เฮนรี เจมส์ ได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ว่าเป็น ‘นักเขียนผู้ริเริ่มแนวการเขียนนวนิยายเชิงจิตวิทยาวิเคราะห์’ (*Psychoanalytical Novels*)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ยี่สิบมีงานเขียนที่สำคัญของเจมส์สามเรื่องที่สมควรกล่าวถึง คือ *The Wings of the Dove* (ค.ศ. 1902) *The Ambassadors* (ค.ศ. 1903) และ *The Golden Bowl* (ค.ศ. 1904) สำหรับแนวการเขียนนวนิยายทั้งสามเรื่องนี้ เฮนรี เจมส์ ได้ย้อนกลับไปใช้แก่นเรื่องคนอเมริกันในยุโรปเหมือนแนวการเขียนในช่วงแรก ๆ แต่เขาให้ความสนใจในด้านการวิเคราะห์จิตใจของตัวละครมากกว่าการเปรียบเทียบวัฒนธรรมอเมริกันกับยุโรป ผลงานทั้งสามเรื่องดังกล่าวได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ว่าเป็นงานเขียนชั้นเอกของ เฮนรี เจมส์ ซึ่งมีความสมบูรณ์พร้อมในด้านศิลปะการเขียนสมกับเป็นงานเขียนของนักเขียนชั้น ‘ครู’ โดยมีการวางโครงเรื่องอย่างประณีต ลีลาการเขียนเป็นแบบแผนทั้งงดงาม มีการเปรียบเทียบโดยใช้สัญลักษณ์ ตลอดจนมีการวิเคราะห์จิตใจของตัวละครอย่างลึกซึ้งโดยผ่านทางพฤติกรรมและบทบาทของตัวละคร

เทคนิคที่ เฮนรี เจมส์ ใช้ในงานเขียน

มุมมอง (Point of View) เป็นกลวิธีในการเล่าเรื่องของผู้เขียนหรือผู้เล่าเรื่องหรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและดำเนินไปในเรื่องได้ถูกนำมาเล่าโดยทัศนะหรือมุมมองของใคร มุมมองนี้มีหลายแบบ ผู้เขียนอาจใช้แบบใดแบบหนึ่งหรือนำแต่ละแบบมาใช้ผสมผสานกันก็ได้ นวนิยายในสมัยศตวรรษที่ยี่สิบแก้มักจะใช้มุมมอง

ในแบบที่ผู้เล่าเรื่องหรือผู้เขียนรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง (*Omniscient Point of View*) ผู้เขียนจะเป็นผู้เล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีอิสระเต็มที่และผู้เขียนก็สามารถจะแทรกความคิดเห็นของตนเข้าไปได้ด้วยได้ เฮนรี เจมส์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้เสนอมุมมองหรือกลวิธีในการเล่าเรื่องแบบใหม่ไว้ในวรรณกรรมโดยการเลือกตัวละครตัวหนึ่งให้เล่าเหตุการณ์ตามที่ตัวละครตัวนั้นรู้เห็น (*Single Point of View*) ผู้อ่านจะทราบเรื่องทั้งหมดผ่านทางสายตาหรือมุมมองของตัวละครผู้นั้น และในกลวิธีการเล่าเรื่องหรือมุมมองแบบนี้ผู้เล่าเรื่องจะไม่สามารถล่วงรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น ๆ ซึ่ง เฮนรี เจมส์ ก็ได้แก้ไขข้อจำกัดของกลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ด้วยการใช้บทสนทนาเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบความรู้สึกนึกคิดของตัวละครตัวอื่น ๆ รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้เล่าเองด้วย

Daisy Miller เป็นตัวอย่างงานเขียน ที่ เฮนรี เจมส์ ใช้มุมมองแบบนี้ในการเล่าเรื่อง เดซี มิลเลอร์ เป็นตัวละครเอกของเรื่องซึ่งผู้อ่านจะได้รู้จักเธอและพฤติกรรมของเธอจากทัศนคติ และมุมมองของวินเทอร์บอร์น ชายหนุ่มชาวอเมริกันผู้เติบโตและใช้ชีวิตในยุโรปมาเป็นเวลานาน

ตัวอย่างที่ตัดตอนมานี้เป็นตอนที่เจมส์เสนอภาพของ เดซี มิลเลอร์ ให้ผู้อ่านได้เห็นผ่านทางสายตาของวินเทอร์บอร์น

Poor Winterbourne was amused, perplexed, and decidedly charmed. He had never yet heard a young girl express herself in just this fashion; never, at least, save in cases where to say such things seemed a kind of demonstrative evidence of a certain laxity of deportment. And yet was he to accuse Miss Daisy Miller of actual or potential inconstancy, as they said at Geneva? He felt that he had lived at Geneva so long that he had lost a good deal; he had become dishabituated to the

American tone. Never, indeed, since he had grown old enough to appreciate things, had he encountered a young American girl of so pronounced a type as this. Certainly she was very charming, but how deucedly sociable! Was she simply a pretty girl from New York State? Were they all like that, the pretty girls who had a good deal of gentlemen's society? Or was she also a designing, an audacious, an uncrupulous young person? Winterbourne had lost his instinct in this matter, and his reason could not help him. Miss Daisy Miller looked extremely innocent. Some people had told him that, after all, American girls were exceedingly innocent: and others had told him that, after all, they were not. He was inclined to think Miss Daisy Miller was a flirt—a pretty American flirt. He had never, as yet, had any relations with young ladies of this category. He had known, here in Europe, two or three women—persons older than Miss Daisy Miller, and provided, for respectability's sake, with husbands—who were great coquettes—dangerous, terrible women, with whom one's relations were liable to take a serious turn. But this young girl was not a coquette in that sense; she was very unsophisticated; she was only a pretty American flirt. Winterbourne was almost grateful for having found the formula that applied to Miss Daisy Miller. He leaned back in his seat; he remarked to himself that she had the most charming nose he had ever seen; he wondered what were the regular conditions and limitations of one's intercourse with a pretty American flirt.

It presently became apparent that he was on the way to learn.

The Ambassadors เป็นนวนิยายอีกเรื่องหนึ่งซึ่ง เฮนรี เจมส์ สร้างให้ แลมเบิร์ต สเตรทเธอร์ ชาวอเมริกัน วัยห้าสิบปี เป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องราวทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ และผู้อ่านก็ได้ทราบเรื่องทั้งหมดจากมุมมองของสเตรทเธอร์

What he saw was exactly the right thing—a boat advancing round the bend and containing a man who held the paddles and a lady, at the stern, with a pink parasol. It was suddenly as if these figures, or something like them, had been wanted in the picture, had been wanted more or less all day, and had now drifted into sight, with the slow current, on purpose to fill up the measure. They came slowly, floating down, evidently directed to the landing—place near their spectator and presenting themselves to him not less clearly as the two persons for whom his hostess was already preparing a meal. For two very happy persons he found himself straightway taking them—a young man in shirt sleeves, a young woman easy and fair, who had pulled pleasantly up from some other place and, being acquainted with the neighbourhood, had known what this particular retreat could offer them. The air quite thickened, at their approach, with further intimations; the intimation that they were expert, familiar, frequent—that his wouldn't at all events be the first time. They knew how to do it, he vaguely felt—and it made them but the more idyllic, though at the very moment of the impression, as happened, their boat seemed to have

begun to drift wide, the oarsman letting it go. It had by this time none the less come much nearer—near enough for Strether to dream the lady in the stern had for some reason taken account of his being there to watch them. She had remarked on it sharply, yet her companion hadn't turned round; it was in fact almost as if our friend had felt her bid him keep still. She had taken in something as a result of which their course had wavered, and it continued to waver while they just stood off. This little effect was sudden and rapid, so rapid that Strether's sense of it was separate only for an instant from a sharp start of his own. He too had within the minute taken in something, taken in that he knew the lady whose parasol, shifting as if to hide her face, made so fine a pink point in the shining scene. It was too prodigious, a chance in a million, but, if he knew the lady, the gentleman, who still presented his back and kept off, the gentleman, the coatless hero of the idyll, who had responded to her start, was, to match the marvel, none other than Chad.

จากตัวอย่างที่ตัดตอนมานี้ทำให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสเตรทเธอร์ซึ่งเพิ่งจะทราบว่าเขาถูกแชด และ มาดาม เดอ ว็อนเนตต์ ร่วมมือกัน หลอกลวงมาตลอดว่าทั้งคู่ได้มีสัมพันธ์ภาพที่ล้าลึกต่อกัน

ที่ปรึกษา (Confidante) คือ ตัวละครที่เป็นมิตรสนิท หรือเป็นผู้ที่ตัวละครสำคัญไว้วางใจและมักจะปรึกษาหารือหรือพูดคุยกบเล่าเรื่องราวทุกสิ่งทุกอย่างให้ฟัง *Confidante* เป็นเทคนิคที่ เฮนรี เจมส์ ใช้เพื่อเสนอรายละเอียดข้อมูลที่เจมส์ไม่สามารถบอกแก่ผู้อ่านโดยตรงได้ ใน *Daisy Miller* ตัวละครที่ทำหน้าที่ *Confidante*

คือ นางคอสเทลโล (Mrs. Costello) ป้าผู้เยอหยิ่งของวินเทอร์บอร์น ซึ่งเขามักจะไปเล่าเรื่องเกี่ยวกับ เดซี มิลเลอร์ ให้ฟัง นอกจากจะเป็น *Confidante* แล้ว นางคอสเทลโล คือ ตัวละครที่เจมส์ใช้เป็นตัวแทนที่แสดงค่านิยมแบบยุโรป ตัวอย่างที่ตัดตอนมานี้เป็นบทสนทนาของวินเทอร์บอร์นกับนางคอสเทลโลเกี่ยวกับ เดซี มิลเลอร์

*'She is a young lady, ' said Mrs. Costello,
'who has an intimacy with her mamma's courier?'*

*'An intimacy with the courier?' the young man
demanded.*

*'Oh, the mother is just as bad! They treat the
courier like a familiar friend—like a gentleman. I
shouldn't wonder if he dines with them. Very likely they
have never seen a man with such good manners, such
fine clothes, so like a gentleman. He probably
corresponds to the young lady's idea of a Count. He sits
with them in the garden, in the evening. I think he
smokes. '*

*Winterbourne listened with interest to these
disclosures; they helped him to make up his mind about
Miss Daisy. Evidently she was rather wild, 'Well,' he
said, 'I am not a courier, and yet she was very
charming to me. '*

*'You had better have said at first.' said Mrs.
Costello with dignity, 'that you had made her ac-
quaintance. '*

*'We simply met in the garden, and we talked a
bit. '*

'Tout bonnement! And pray what did you say?'

*'I said I should take the liberty of introducing
her to my admirable aunt. '*

'I am much obliged to you.'

'It was to guarantee my respectability,' said Winterbourne.

'And pray who *is to* guarantee hers?'

'Ah, you are cruel!' said the young man. 'She's a very nice girl.' 'You don't say that *as if you believed it*,' Mrs. Costello observed.

ใน *The Turn of the Screw* ครูผู้ดูแล (governess) เป็นผู้บันทึกเล่าเรื่อง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นางโกรส (Mrs. Grose) คือ ตัวละครที่ทำหน้าที่เป็น *Confidante* ที่ครูผู้ดูแลมักจะมาพูดคุยและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ทราบ

I got hold of Mrs. Grose as soon after this as I could; and I can give no intelligible account of how I fought out the interval. Yet I still hear myself cry as I fairly threw myself into her arms: 'They know—it's too monstrous: they know, they know!'

'And what on earth-?' I felt her incredulity as she held me.

'Why, all that we know—and heaven knows what else besides!' Then, as she released me I made it out to her, made it out perhaps only now with full coherency even to myself. 'Two hours ago, in the garden'—I could scarce articulate—'Flora saw!'

Mrs. Grose took it as she might have taken a blow in the stomach. 'She has told you?' she panted.

'Not a word—that's the horror. She kept it to herself! The child of eight, that child!' Unutterable still for me, was the stupefaction of it.

Mrs. Grose of course could only gape the wider.

‘Then how do you know?’

‘I was there—I saw with my eyes : saw that she was perfectly aware.’

‘Do you mean aware of him?’

‘No—of her.’ I was conscious as I spoke that I looked prodigious things, for I got the slow reflection of them in my companion’s face. ‘Another person—this time; but a figure of quite as unmistakable horror and evil : a woman in black, pale and dreadful—with such an air also, and such a face!—on the other side of the lake. I was there with the child—quiet for the hour; and in the midst of it she came.’

‘Came how—from where?’

‘From where they come from! She just appeared and stood there—but not so near.’

‘And without coming nearer?’

‘Oh, for the effect and the feeling, she might have been as close as you!’

My friend, with an odd impulse, fall back a step. ‘Was she someone you’ve never seen?’

‘Yes. But someone the child has. Someone you have.’ Then, to show how I had thought it all out :

‘My predecessor—the one who died.’

‘Miss Jessel?’

ในเรื่อง *The Ambassadors* ตัวละครที่มีบทบาท ในฐานะ *Confidante* คือ มาเรีย กอสตริย์ ซึ่งเป็นมิตรสนิทที่สเตรทเธอร์ไว้วางใจปรึกษาหารือ และเธอมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจกับสเตรทเธอร์ด้วยในหลายกรณี *Confidante* เป็นตัวละครที่มีความสำคัญซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่สำคัญในเนื้อหาแล้ว ตัวละครนี้ยังมีบทบาทใน

ฐานะ ‘เพื่อนของผู้อ่าน’⁴ ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านเช่นกัน การเสนอข้อมูลรายละเอียดให้ผู้
อ่านทราบโดยการสร้างตัวละครที่เป็น *Confidante* นี้ มีความสัมพันธ์กับมุมมอง
(Point of View) ในการเสนอเรื่องของ เฮนรี เจมส์ ซึ่งใช้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า
เหตุการณ์ ผู้อ่านจะทราบเรื่องราวบางอย่างและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่เป็นผู้
เล่าเหตุการณ์นั้นเมื่อเขาสนทนาปรึกษาหารือกับตัวละครที่เป็น *Confidante* ทำให้
ผู้อ่านสามารถมองภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

กระแสสำนึก (Stream of Consciousness) คือ คำศัพท์ที่ วิลเลียม เจมส์ สร้างขึ้น
ใช้ใน *Principles of Psychology* (ค.ศ.1890) เพื่อแสดงถึงการไหลของประสบการณ์
ภายใน⁵ ในวรรณคดีวิจารณ์ *กระแสสำนึก* หมายถึง กลวิธีที่จะพรรณนาความคิดและ
ความรู้สึกมากมายที่ผ่านเข้ามาในจิต เฮนรี เจมส์ ได้ใช้เทคนิคนี้⁶ โดยการเขียน
ข้อความยาว ๆ บรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของตัวละคร ตัวอย่างต่อไปนี้
ตัดตอนมาจากเรื่อง *The Golden Bowl* เป็นตอนที่ แม็กกี เวอร์เวอร์ บรรยายความ
รู้สึกที่เกิดขึ้นในใจของเธอ

⁴ ใน “*Preface to the New York Edition*” เฮนรี เจมส์ เขียนว่า เขาสร้าง
มาเรีย กอสตริย์ ให้เป็น ‘*ficelle*’ หรือ ‘มิตรคูใจ’ ของเสตรทเธอร์

⁵ *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, 2539, หน้า 198

⁶ ในสมัยที่ เฮนรี เจมส์ ใช้ประโยคที่มีความยาวซับซ้อน มีความขยายเพื่อ
บรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของตัวละครนั้นยังไม่มีผู้ใดเรียกว่า เฮนรี เจมส์ ใช้
กลวิธีกระแสสำนึก (Stream of Consciousness) กลวิธีกระแสสำนึก เป็นกลวิธีที่นัก
เขียนรุ่นหลัง ๆ อย่าง เจมส์ จอยซ์ (James Joyce) นำมาใช้ในเรื่อง *Ulyssess* เวอร์จิเนีย
วูล์ฟ (Virginia Wolf) นำมาใช้ในเรื่อง *Mrs. Dalloway* (ค.ศ.1925) และ *To the
Lighthouse* (ค.ศ. 1927) รวมทั้ง วิลเลียม ฟอล์กเนอร์ (William Faulkner) นำมา
ใช้ใน *The Sound and the Fury* (ค.ศ.1931) สองคนหลังได้ชื่อว่าเป็นผู้พัฒนากลวิธี
การใช้กระแสสำนึกในงานเขียนอย่างสมบูรณ์แบบ

She might fairly, as she watched them, have missed it as a lost thing, have yearned for it for the straight vindictive view, the rights of resentment, the rage of jealousy, the protests of passion, as for something she has been cheated of not least; a range of feeling which for many women would have meant so much, but which for me husband's wife, for her father's daughter figured nothing nearer to experience than a wild eastern caravan, looming into view with crude colours in sun, fierce pipes in the air, high spears against the sky, all a thrill, a natural joy to mingle with, but turning short before it reached her and plunging into other defiles.

การทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า (Foreshadowing) เฮนรี เจมส์ ได้ใช้เทคนิคนี้ในการบอกผู้อ่านเป็นนัย ๆ ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง ทำให้ผู้อ่านสามารถจะคาดเดาได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ในเรื่อง *Daisy Miller* ได้มีการพูดถึงอันตรายของไข้หวัดใหญ่ที่เรียกว่า *Roman Fever* หลายครั้ง เหมือนจะเป็นการชี้แนะถึงชะตากรรมที่จะเกิดขึ้นกับเดซีในตอนหลังเมื่อเธอไปเที่ยวชมโคลอสเซียมกลางแสงจันทร์กับโจวานเนลลี และติดเชื้อ *Roman Fever* จนถึงแก่ความตาย จากเรื่อง *The Turn of the Screw* ฉากที่ครูผู้ดูแลพยายามคาดคั้นให้ฟลอราบอกว่าแลเห็นมิสเจเซลที่ริมฝั่งทะเลสาบเหมือนกับจะเป็นการบอกล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ตอนจบของเรื่องที่เธอบีบบังคับให้ไมลส์หันไปเผชิญหน้ากับ ปีเตอร์ ควินท์ จนไมลส์ทนความบีบคั้นไม่ไหวและขาดใจตาย การใช้เทคนิค *foreshadowing* เป็นการเตรียมผู้อ่านไปสู่จุดสุดยอดของเรื่อง (Climax)

ตัวละครผู้เล่าเหตุการณ์ / ผู้เป็นมุมมอง (Central Intelligence / Central Consciousness) คือ กลวิธีที่สัมพันธ์กับ *Point of View* หรือมุมมองในการเสนอ

เรื่องที่ เฮนรี เจมส์ ใช้ *Central Intelligence* คือ ตัวละครตัวหนึ่งซึ่งถูกเลือกออกมาให้เป็นผู้นำเสนอเรื่องราวทั้งหมดจากทัศนคติของเขา เขาจะเป็นเหมือน ‘สติปัญญา’ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น ใน *Daisy Miller* วินเทอร์บอร์น คือ ตัวละครที่เป็นผู้มองเหตุการณ์ และในเรื่อง *The Ambassadors* แลมเบิร์ต สเตรทเธอร์ คือ ผู้มองและเล่าเหตุการณ์

กลวิธีการสร้างตัวละคร (Characterization) เฮนรี เจมส์ ได้เรียนรู้บทเรียนอันมีคุณค่ายิ่งนี้มาจากตุร์กีเนียฟ สไปเกิล (Spiegel) กล่าวว่า เฮนรี เจมส์ สร้างให้ตัวละครมีความสำคัญเป็นอันดับแรก และตัวละครเหล่านั้นจะเป็นตัวดำเนินเรื่องในขณะที่ตัวละครดำเนินชีวิตไป⁷ ตัวละครจะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมและการกระทำของตนเองตามลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว ดังนั้น ตัวละครของ เฮนรี เจมส์ จึงมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์พื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ และนี่แหละคือ ภาพของความเป็นจริงที่นักเขียนแสวงหา ใน *Daisy Miller* เมื่อผู้อ่านได้รู้จักลักษณะนิสัยของเดซี สาวน้อยอเมริกัน ผู้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเป็นอิสระ เธอจึงเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตัวเองอย่างเต็มเปี่ยมและไม่ฟังใคร ถ้าเธอคิดว่าสิ่งที่เธอประพฤติไม่ใช่สิ่งที่เสียหาย ผู้อ่านย่อมจะเดาได้ว่าเธอจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อนางวอลส์คเกอร์มาชักชวนให้เธอขึ้นรถม้าแทนที่จะเดินไปในที่สาธารณะโดยมีผู้ชายชนบททั้งชายและหญิงเป็นพฤติกรรมที่กุลสตรีชาวยุโรปไม่ทำกัน เช่นเดียวกันในเรื่อง *The Portrait of a Lady* ในตอนต้นเรื่องผู้อ่านได้เห็นภาพของ อิซาเบล อาร์เซอร์ สาวน้อยชาวอเมริกันผู้มีความเชื่อมั่นในตัวเองเช่นเดียวกัน ช่างชอบความท้าทายและความตื่นเต้นในชีวิต ผู้อ่านควรจะเดาได้ว่าเธอจะตอบรับหรือปฏิเสธเมื่อ ลอร์ด วอร์เบอร์ตัน ผู้ตีชาวอังกฤษที่เพียบพร้อมทุกอย่างทั้งฐานะและชาติตระกูลมาขอเธอแต่งงาน ตัวละครของ เฮนรี เจมส์ จะไม่มีพฤติกรรมที่ ‘หักมุม’ อย่างที่ผู้อ่านรับไม่ได้ เหมือนอย่างแม่เลี้ยงแสนร้ายที่

⁷ Marshall Spiegel, *Henry James* (New York : Barnes & Nobel, Inc., 1968) 91.